

DR. TOKODY LÁSZLÓ EMLÉKEZETE* (1898–1964)

A földtani tudományok művelőjének elméjét a múlt nagy távlatai foglalkoztatják. Gondolatai végigkövetik a földi történesek egymásutánját, a keletkezett és letűnt élők s élettelenek világának egymásba fűződő láncolatát. Gondolkodásunk és egész munkamódszerünk alapjaként tudjuk és valljuk a természet ez örök törvényszerűségét, az elmúlás, majd új alakká változás szövevényes s mégis egységes megnyilatkozásának folyamatoságát. Mindez azt jelentené már most, hogy az egyéni élet elmúlása sem egyéb a nagy törvényszerűség bizonyítékánál. Életszemléletünk azonban különös kettősségből ötvöződik. Mert az emberi élet eltűnése – különösen, ha közelebi körünket éri veszteség – több nekünk a rideg törvényszerűség érvényesülésénél. Fölnyes távlataink egyszerre parányi időszakokra zsugorodnak, a mulandóság szubjektív szemlélődése vesz erőt rajtunk s az elmélkedés, rideg okoskodás helyett a megrendülés tölti el bensőnket. Igen, ismét elvesztettünk egy jó barátot, szaktársi körünk lett kevesebb egy páratlan szorgalmú, csendes, szerény kutató egyéniséggel: T o k o d y László ez év áprilisában eltávozott körünkől.

Dr. T o k o d y László 1898 február 2-án született Budapesten, itt végezte középiskoláit is. Majd a budapesti Tudományegyetem bölcsészeti karán 1916–1920 között mint természetrajz–földrajz szakos hallgató folytatta tanulmányait. Szorgalma s eredményei jutalmul előbb a tanárképzőintézeti B é s á n-ösztöndíjat, majd az ásványtan iránt megnyilatkozott érdeklődése ösztönzésére a S z ő n y i P a u l i n a-féle alapítványi díjat nyerte el. Alig 22 éves, amikor egyetemi tanulmányai utolsó évében M a u r i t z Béla professzor intézetében és irányításával a pirit-szimmetria étetéses vizsgálatáról doktori értekezést készít, és még ez évben (1920) a budapesti Műegyetem Ásvány-Földtani Tanszékén S c h a f a r z i k Ferenc kitűnő iskolájába kerül tanársegédnek. S c h a f a r z i k professzor sokoldalúsága, lelkiismeretes, pedáns munkamódszere nagy hatással volt a kezdő szakemberre, mely egész életpályáján elkísérte, s az tevékenységének alapvonása maradt. Tanársegédi beosztásból 1924-ben adjunktussá lépett elő, s ebben a minőségben – immár V e n d l Aladár professzor vezetése alatt – munkálkodott a műszaki egyetem oktatójaként.

1926-ban lépett házasságra hűséges és áldozatos lelkű élettársával B a c s ó Gizellával. Ugyanez évben ösztöndíjas kiküldetéssel a bécsi egyetemen Fr. B e c k e intézetében, majd 1927-ben pedig Zürichben P. N i g g l i mellett gyarapította felkészültségét. Megszerezvén időközben a középiskolai tanári oklevelet is, 1929-től helyettes tanárként is működött, majd 1933-ban történt rendes tanári kinevezésével állását felcserélte a budapesti középiskolai tanársággal. E beosztásában néhány év múlva (1939) tanulmányi felügyelővé léptették elő és 1943-ban gimnáziumi igazgatói címet kapott.

Új szakasza volt életének s szakmai rangjához illő megtisztelés, amikor 1943-ban Nemzeti Múzeumunk világhírű Ásványközettárának igazgatói székét elfoglalta. Friss lendülettel fogott hozzá új munkakörének feladataihoz. Lelkesítette, hogy a kutatás és további feldolgozás számára is kincsekben bővelkedő, nagyszerű gyűjtemény a vezetése alá került.

* Írta és előadta Dr. S z t r ó k a y K á l m á n a Magyarhoni Földtani Társulat 1964. december 16-i Közgyűlésén.

De a sors különös kegyetlensége nagy akadályokat gördített a gazdag lehetőségek kiaknázása elé. A pompás gyűjtemény 1944–45 telén súlyosan megrongálódott, szinte romokban hevert. Nagy feladat volt az újrāépítés, szervezés, rendezés. Ezt követte a korszerű kívánalmaknak megfelelően összeállított állandó kiállítás megtervezése és kivitelezése. De ennek megnyitásával alig is érkezett el a csendesebb, vizsgálódó-kutató időszak: 1956 őszén katasztrófális veszteség érte a magyar művelődés e felbecsülhetetlen értékű kincsesárát. A tragédia nemcsak a pótolhatatlan gyűjtemény túlnyomó részének elvesztését jelentette, hanem a sok gondossággal és nehézségek árán gyarapított vizsgáló berendezések, kutató eszközök, nemkülönbön a gazdag szakkönyvtár pusztulását is. A teljesen megsemmisült intézmény helyén újat kellett létrehozni! Ismét tervezni és szervezni. Nagy külföldi ismeretsége és összeköttetései segítségével, hazai tudományos intézetek támogatásával, s mindenekelőtt nagy-nagy egyéni erőfeszítéssel már 1962. év közepére új kiállítást sikerült az érdeklődő nagyközönség számára megnyitni. Fāradozásért a Kormányzat 1963 áprilisában a „Szocialista munkáért” érdeméremmel tüntette ki.

De a megrázó pusztulás nagy törést jelentett életében s a lelki depresszió hamarosan súlyos betegség előidézője lett, melyből csak hosszas kórhāzi kezeléssel s hū élettársa odaadó ápolásával épülhetett fel. Egészsége azonban nem volt már a régi. Mégis nyugdíjba vonulását is (1963) fāradhatatlanul folytatta az többi időben választott kedvenc vizsgálódását, a tokaj-hegységi hidrotermás ásványtársulás finom részleteinek boncolgatását. Ennek egyik fejezetéről számolt be az Ásványtan-geokémiai Szakcsoport ez év március 23-án tartott szakülésén. Utolsó szereplése volt, s akkor nem sejtett befejezése élete munkájának. Nem láttuk többé . . .

De nem hal meg egészen az — „non omnis moriar” — aki gazdag munkásságú életpályája során maradó értékét hagyott maga után! T o k o d y L á s z l ó egész életét az alkotó-kutató, lankadatlan tevékenység töltötte ki és az ásványvilág körében végzett vizsgálódásainak páratlanul gazdag eredményeivel beírta nevét tudományunk halhatatlanjai közé. Műegyetemi tanársegédi éveitől kezdve nagy szorgalommal végezte kristályalak-elemző és az ásványi sajátosságokat kutató tevékenységét. Folytatta a nagy elődök, s nagy példaképek: K r e n n e r J ő z s e f, S c h m i d t S ā n d o r, F r a n z e n a u Ā g o s t o n, Z i m ā n y i K ā r o l y nemzetközileg elismert és nagyra értékelt munkásságát. De ő még gazdagabb természetisággal sorakoztatta fel és közölte eredményeinek százeit. Csak pályája kezdő két évében — 1922 és 1924 között — a finnmoseni magnetitről, a hodrusbányai fassaitról, a lorandit-kristályok alakelemzéséről, a botesi kalkopirit étetési vizsgálatáról, Rudabánya több ásványáról, a rézbánya kirokóitól, a jarabai wulfenittről, a dognácskai hematit kristályairól készült vizsgálódásai, melyhez népszerűsítő cikkek is sorakoztak, volt e rövid két esztendő termése. De ha végtekeintünk munkássága eredményein, alig van az ásványok világában terület, ahol ne találkoznánk az ő új adataival, vizsgálódásai nyomán az ismeretek gyarapodásával. Csak néhány további dolgozatát idézve: a felsőbányai realgáz és gorceixit kristályainak leírása, a schafarzikit kristálygeometriai állandóinak korrekciója, a binnentáli szulfidok, a nagyági proustit és xantokon csakúgy, mint pl. a dél-ausztráliai atacamit, vagy a steierlakai cölesztin, a kárpát-övezeti stefanitok, bournonitok, a vaskő ankerit, cosalit, a norvégiai Persbergen gyűjtött ásványok, a cinkfauserit új ásványkénti leírása, a komlói montmorillonit vizsgálata, mind-mind közleményei közé tartozik.

Pőlényes módszertani biztonsággal fogott hozzá minden alaktani feladathoz s monografikus tanulmányai a cerusszitról, piritről csakúgy, mint a különböző lelőhelyek ásványtársulásairól s ezek tagjairól feldolgozások elvitték nevét és fennen hirdetik a világ szakirodalmában.

Kutató szellemét azonban sok más terület is foglalkoztatta. Ő figyelt fel első ízben az alaki perisztencia jelentőségére és az ikerperisztencia kidolgozásával e vizsgálódás egyik úttörője lett. Ugyancsak ő fordult elsőnek az elemek geokémiai eloszlása kérdése felé, s egynéhány tanulmányát követően, (az egykori akadémiai székfoglalójában) az ásványtársulások szabályszerűségének jellemzésére olyan geokémiai problémát vetett fel, melyben mind a téma korszerűségének felismerésével, mind okfejtésével bizonyosságát adta a részleteken felülemelkedő és összesítő szakmai műveltségnek.

Munkássága fő periódusával egybeesik a kristályos anyagszerkezet-kutatás nagy időszaka. Az új irányzat gyors felismerésével fogott hozzá zürichi tartózkodása idején a röntgenvizsgálatokhoz. Így a rutil, a krómit, a hessit első szerkezetilemzése kapcsolódik egybe nevével.

T o k o d y L á s z l ó aktivitása kiterjedt a kristályfizikai sajátosságok vizsgálatára s más korszerű módszerek alkalmazására is. Foglalkozott a kőso és vianit transzláció-jával, a cerusszit alaki sajátosságai és szerkezete kapcsolatával, ugyancsak a cerusszit lumineszcenciájával, de a kristálykémia alaptörvényeinek értelmezésével is. Laboratóriu-

mi kísérleteket végzett az áramló közegből kristályosítással és ennek alakirányító szerepét vizsgálta. De a radioaktív keletkezésű pleokroos udvarok kérdése csakúgy, mint számos más terület jelzi elméjének széles foglalkoztatottságát. Alaki sajátosságok felhasználásával kutatta az ércásványok mélységtől függő típusváltozásainak problémáját. A perzisztencia-vizsgálatokban arra az eredményre jutott, hogy a termeti sajátosságok kialakulásánál elsőrendű fontossága a paragenézisnek van, tehát az alaki sajátosságokat a paragenézis elemzésével kell egybekapcsolni. Így határozhatók meg a minerogenetikai típusok, az alaki jellemzőkből pedig a képződési hőmérsékletre következtethetünk.

Egyik legértékesebb vizsgálódásait a hessittel folytatta. Kiindulva abból, hogy a kristályszerkezet határozza meg a külső alakot, viszont a kristályszerkezetet az anyagot felépítő elemi részek tömegviszonya, nagyságviszonya, polarizációja és kötőmódja határozza meg. A hessit alaki szimmetriájának elemzésével és röntgenvizsgálatokkal kimutatta az egyhajlású és a szabályos módosulatot, az enantiotrop átváltozás hőfokát, s elsőnek mondotta ki, hogy a β -hessit csakis fluoritrácsú szerkezet lehet és az antifuoritrács egyik képviselője.

De vizsgálódásainak klasszikus érvényű és jelentőségű munkaterülete az ásványi külalak leíró elemzése volt. Hogy azonban mennyire túllátott a részletkérdéseken, a puritán egyszerűséggel fogalmazott közlésciben foglaltakon, azt közel egy évtizeddel ezelőtt, az akadémiai védővitára bocsátott disszertációjában, a kristályalakban főkérdéseit összefoglaló tanulmányában mutatta be dialektikus összefüggéseiben, magas szintézisben.

E megemlékezés keretében nem vállalkozhatunk arra, hogy felsoroljuk mindazt a sok témát, mely őt foglalkoztatta. Posthumusz dolgozataival együtt, több mint 170 cikk és tanulmány jelent meg nevével.

Tokody László termékeny munkásságát annál is inkább nagyra értékeljük, mert hosszabb időn át nehéz anyagi körülmények között, egyéb kötelezettségek ellátása közepette dolgozott hangyaszorgalommal. Különösen a középiskolai helyettes és rendes tanári időszak az, amikor valóban nagy erőfeszítéssel és a tudományművelés iránti igaz elhivatottsággal végezte munkáját. De pályája során több ízben erkölcsi-szakmai elismerésben részesült: már 1928-ban a budapesti Tudományegyletem „kristálytan” tárgykörrel magántanárrá habilitálta. Dolgozataival 1935-ben a B u g á t-díjat, 1938-ban a R a u e r-pályázat díját nyerte el, valamint 1944-ben a Magyar Tudományos Akadémia díjában részesült. E mellett 1938-ban a címzetes nyilvános rk. tanárság, 1941-ben az akadémiai levelezőtagság volt az az elismerés, ami — már akkor nagy nemzetközi hírneve mellett — igazi szakmai ösztönzést adhatott. — A Tudományos Minősítő Bizottság 1952-ben kandidátussá minősítette, majd 1956-ban a tudományok doktora fokozatban részesítette. Habilitációja után minden tanévben meghirdette egyetemi előadását s a Természettudományi Kar megalakulása óta mint megbízott előadó a Kristálykémia, majd később a Kristályszerkesztés és számítás c. kollégiumot adta elő halála bekövetkeztéig.

Tokody László pályája a Tudományegyletemről indult el s több mint 3 évtizedes előadói működés után mint az elvetődikai felkészültségben, sem eredményességben nincsen a hazai szaktudomány művelői között. Pedáns munkamódszerét, a kristályvizsgálat művészetét emelt fogásait tanultuk tőle. De az anyagszerkezeti és kristálykémiai kutatások, a morfogenetikai vizsgálatok úttörőjét, és több új vizsgálati irány meghonosítóját értékeljük és tiszteljük benne.

A Magyarhoni Földtani Társulatnak pályára lépése óta, a Választmánynak másfél évtizeden át volt tagja. Tevékenykedett Közönyünk Szerkesztőbizottságában, szaklektorként és a külföldi irodalom szorgos ismertetőjeként. A két évvel ezelőtt létrehozott Ásványtan-geokémiai Szakcsoportot — gyengült egészsége ellenére is — aktív részvételével tüntette ki.

Tokody László élete mindenkor példaképe lehet a tárgyszeretnek, a szakadatlan szorgalomnak, a minden hivatkozás nélküli lelkületnek. Életműve pedig, az a gazdag érték, amivel megajándékozta szakunkat: kijelöli helyét a hazai tudomány művelőinek nagyjai között!

Dr. Tokody László tudományos munkássága

K ö n y v e k:

1. Kristályszerkesztés. Budapest, 1925. 1—123.
2. — Dudichné Vendl Mária: Magyarország meteoritgyűjteményei. Akadémiai Könyvkiadó. Budapest, 1951. 1—107.
3. Kristályszerkesztés gömbvetületek használata nélkül. Függelék Erdélyi J. Kristályszerkesztés c. munkájában. Budapest, 1954. 217—255.

T u d o m á n y o s d o l g o z a t o k:

4. A pirit szimmetriája étetési kísérletek alapján. Földt. Közl. 51—52. 1921—22. 50—66. — Symmetrie des Pyrits auf Grund der Ätzung. Földt. Közl. 51—52. 1921—22. 108—113.
5. Finnmossen magnetit. Földt. Közl. 51—52. 1921—22. 77—79. — Magnetit von Finnmossen. 116—117.
6. Újabb adatok a hodrusbányai fassait ismertetéséhez. Mat. és Term. Tud. Ért. 39. 1923. 278—297. — Neue Beiträge zur Kenntnis d. Fassait von Hodrusbánya. Zeitschr. f. Krist. 1923. 378—386.
7. Adatok a lorandit ismertetéséhez. — On lorandite. Ann. Mus. Nat. Hung. 20. 1923. 158—161. — Notizen über den Lorandit. Zeitschr. f. Krist. 54. 1923. 83—85.
8. Ergänzung zur Mitteilung „Notizen über den Lorandit“. — Zeitschr. f. Krist. 54. 1923. 210.
9. Étetési vizsgálatok a botesi kalkopiritben. Földt. Közl. 53. 1923. 34—43. Aetzversuche an Chalkopyrit von Botes. Földt. Közl. 53. 1923. 125—128.
10. Mineralien von Rudabánya. Zeitschr. f. Krist. 60. 1924. 315—322.
11. Krokóit Rézbányáról és wulfenit Jarabáról. — La krokóite de Rézbánya et la wulfenite de Jaraba. Ann. Mus. Nat. Hung. 21. 1924. 56—60.
12. Újabb adatok a dognácskai hematit ismertetéséhez. Mat. és Term. Tud. Ért. 40. 1924. 214—227. — Neue Beiträge zur Kenntnis d. Eisenlanzes von Dognácska. Centralbl. f. Min. 1924. 321—331.
13. Zur Kristallographie des Realgars von Felsőbánya. Zeitschr. f. Krist. 61. 1925. 555—557.
14. Hessit von Botes. Centralbl. f. Min. 1925. 129—131.
15. Adatok a schafarzikit ismertetéséhez. Mat. és Term. Tud. Ért. 1925. 41. 123—126. — Beiträge zur Kenntnis des Schafarzikits. Zeitschr. f. Krist. 62. 1925. 123—126.
16. Über zwei neue Persistenzwerte. Zeitschr. f. Krist. 64. 1926. 160—163.
17. — Liffa A.: Adatok a délaustráliai atakamit kristálytani ismertetéséhez. Földt. Közl. 58. 1928. 39—45. — Beiträge zur krist. Kenntnis des Atakamits von Süd-Australien. Centralbl. f. Min. 1928. 183—191.
18. A magyarországi cerusszitok kristálytani monográfiája. Mat. és Term. Tud. Közlemények, 1926. 1—92. — Mat. és Term. Tud. Értesítő. 43. 1926. 382—396. — Krist. Monographie d. ung. Cerussite. Zeitschr. f. Krist. 63. 1926. 385—456.
19. Cölesztin Stájerlakeről. — Cölestin von Stájerlak. Ann. Mus. Nat. Hung. 24. 1926. 211—215.
20. A rutil szerkezete. — Die Struktur d. Rutil. Mat. és Term. Tud. Ért. 44. 1927. 247—254.
21. Magyarországi stefanitok. Mat. és Term. Tud. Ért. 44. 1927. 286—320. — Ungarische Stephanite. Centralbl. f. Min. 1928. 13—26.
22. — L ő w M.: Zur Kristallographie des Bournonits von Ó-Radna. Centralbl. f. Min. 1928. 105—113.
23. Über das binäre System Mn₂SiO₄—Ca₂SiO₄. Zeitschr. f. anorg. Chemie. 169. 128. 51—56.
24. A chromit kristályszerkezete. Mat. és Term. Tud. Ért. 45. 1928. 278—289.
25. Über die Kristallstruktur des Chromits von Tiszafa. Zeitschr. f. Krist. 67. 1928. 338—339.
26. — L ő w M.: Adatok Nagybánya és Borpaták ásványainak ismertetéséhez. — Beitr. zur Kenntn. d. Min. von Nagybánya u. Borpaták. Földt. Közl. 58. 1928. 3—8.
27. Mesterséges ezüstkristályok. — Künstliche Silberkristalle. Ann. Mus. Nat. Hung. 26. 1929. 318—321.
28. Ötvözetek röntgenvizsgálata. Technika. 1929. 1—7.
29. Über das gediegene Tellur von Facebaja. Centralbl. f. Min. 1929. Abt. A. 114—120.
30. Proustit és xanthokon Nagyágyról. Mat. és Term. Tud. Ért. 46. 1929. 644—656. — Proustit und Xanthokon von Nagyágy. Centralbl. f. Min. 1930. Abt. A. 117—123.
31. Chalkopirit Ó-Radnáról. — Chalkopirit von Ó-Radna. Mat. és Term. Tud. Ért. 47. 1930. 237—242.
32. A kőso rombdodekaéderes transzlációjáról. Mat. és Term. Tud. Ért. 47. 1930. 243—249. — Über die rombendok. Translation von Steinsalz. Zeitschr. f. Krist. 73. 1930. 115—119.
33. Binnentali pirit és barit. Mat. és Term. Tud. Ért. 47. 1930. 553—568. — Franzenau A.: Über den Pyrit und Baryt von Binnental. Schweiz. Min. Mitt. 11. 1931. 67—75.
34. Pyritfotom und Fundorten. Zeitschr. f. Krist. 80. 1931. 225—348.
35. — Franzenau A.: Krist. Untersuchungen ungarischer Mineralien. Mat. u. naturw. Ber. 38. 1931. 236—284.
36. Über die Limonitpseudomorphosen nach Pyrit von Mennyháza. Centralbl. f. Min. 1932. Abt. A. 83—87.
37. Über Hessit. Zeitschr. f. Krist. 82. 1932. 154—157.
38. A pirit morfológiája. Mat. és Term. Tud. Ért. 48. 1931. 782—799.
39. Desákna néhány ásványáról. Mat. és Term. Tud. Ért. 48. 1931. 776—781.
40. Néhány újabb hazai ásványelőfordulásról. — Neuere Vorkommen einiger ungarischen Mineralien. Földt. Közl. 62. 1932. 187—194.
41. A hessit röntgenogrammainak aszterizmusa. Asterismus der Hessit — Röntgenogramme. Földt. Közl. 62. 210—213.
42. Turmalin von Bindbánya. Centralbl. f. Min. 1933. Abt. A. 184—190. — A bindbányai turmalin. — Turmalin von Bindbánya. Mat. és Term. Tud. Ért. 50. 1933. 650—659.
43. A hessit szerkezete. — Struktur d. Hessit. Mat. és Term. Tud. Ért. 49. 1933. 325—337.
44. — Z i m á n y i K.: A pirit a 100, o 111, e 210, s 321 formákból álló kristályainak lehetségei. — Fundorte der aus den Formen a 100, o 111, e 210, s 321 bestehenden Kombinationen der Pyritkristalle. Ann. Mus. Nat. Hung. 28. 1934. 113—146.
45. Lice néhány ásványáról. — Über einige Mineralien von Lice. Mat. és Term. Tud. Ért. 51. 1934. 495—501.
46. Anglesit, cerussit és wulfenit új magyarországi előfordulásai. — Neues Vorkommen des Anglesits, Cerussits und Wulfenits in Ungarn. Földt. Közl. 64. 1934. 341—347.

47. — Vavrincz G.: A vaskői ankerit és cosalit. — Ankerit und Cosalit von Vaskő. Földt. Közl. 65. 1934. 301—305.
48. Adatok a Szepes-Gömöri Érchegység ásványainak ismeretéhez. Mat. és Term. Tud. Ért. 54. 1936. 650—675.
49. Adatok Lucibányára és Jászómdiszent ásványainak ismeretéhez. Földt. Közl. 67. 1937. 64—77.
50. Cerussit von Felsőbánya u. Almásbánya. Zeitschr. f. Krist. 96. 1937. 325—328.
51. Krist. vizsgálatok magyarországi kvarcokon. Mat. és Term. Tud. Ért. 55. 1937. 985—1004.
52. Quarz von Felsőbánya. Zeitschr. f. Krist. 99. 1938. 56—60.
53. Érinte Mineralien von Kisbánya. Zeitschr. f. Min. 1938. 109—112.
54. Nagyági antimonit. Ann. Mus. Nat. Hung. 31. 1937—38. 165—170.
55. Fülek aragonit. Ann. Mus. Nat. Hung. 31. 1937—38. 171—178.
56. Kristálykémiá. Pótfüzetek a Term. Tud. Közönlökhöz. 70. 1938. 49—64.
57. Magyarországi piritek kristálytani vizsgálata. Mat. és Term. Tud. Közlemények. 38. 2. sz. 1938. 1—55. — Krist. Unters. an ungar. Pyriten. Földt. Közl. 69. 1939. 141—165.
58. Persberg kalcit és barit. Mat. és Term. Tud. Ért. 57. 1938. 1096—1107. — Calcite and baryte from Persberg. Geologiska Föreningens i Stockholm Förhandlingar. 62. 1940. 22—30.
59. Gipsz Nagybányáról és Felsőbányáról. — Gyps von Nagybánya und Felsőbánya. Ann. Mus. Nat. Hung. 32. 1939. 12—18.
60. A geokémia újabb eredményei. Pótfüzet a Term. Tud. Közl. 72. 1940. 194—204.
61. Felsőbányai kalkopirit, bourmonit és tetraedrit. Mat. és Term. Tud. Ért. 59. 1940. 1023—1038. — Über den Kupferkies, Bourmonit und Fahlerz von Felsőbánya. Centralbl. f. Min. 1941. 166—174.
62. A cerussit szerkezete és alakja. Mat. és Term. Tud. Ért. 60. 1941. 163—190.
63. Zur Kristallographie einiger ungarischen Mineralien. Ann. Mus. Nat. Hung. 34. 1941. 1—15.
64. Felsőbánya ásványai geokémiai szempontból. Mat. és Term. Tud. Ért. 61. 1942. 191—227.
65. Kristályok növekedése áramló közegben. Mat. és Term. Tud. Ért. 61. 1942. 428—442.
66. Kristályvázok. Term. Tud. Közönlöny. 74. 1942. 370—374.
67. Egmont egy különös sorú ásvány. Term. Tud. Közl. Pótfüzet. 75. 1943. 32—34.
68. A mikanit. Term. Tud. Közl. 75. 1943. 121—122.
69. Szerves anyag előfordulása a meteorban. Term. Tud. Közl. 75. 1943. 382—383.
70. Az elemek vándorlása a földkéregben. Term. Tud. Közl. Pótfüzet. 75. 199—202.
71. Újabb nézet a Föld magjának összetételéről. Term. Tud. Közl. Pótfüzet. 75. 1943. 202.
72. A cerussit lumineszcenciája. Mat. és Term. Tud. Ért. 61. 1942. 1116—1130. — Über die Lumineszenz des Cerussits. Chemie der Erde 15. 1945. 395—405.
73. Az ásványtani kutatások újabb eredményei és irányai. Földt. Ért. 8. 1943. 109—126.
74. Kristálytani vizsgálatok magyarországi piriteken. Mat. és Term. Tud. Közl. 40. 1. sz. 1944. 1—34.
75. A monoklin hessitit. Mat. és Term. Tud. Ért. 62. 1943. 603—608.
76. — K r e n n e r J.: Pulszkyit, új magyar ásvány. — Pulszkyit ein neues Mineral. Földt. Közl. 78. 1948. 205—206. — Pulszkyit ein neues Mineral. Schweiz. Min.-petr. Mitt. 28. 1948. 707—708.
77. Wurtzit von Felsőbánya. Schweiz. Min. — petr. Mitt. 28. 1948. 702—706.
78. Zinkfauersit, új ásvány Felsőbányáról. — Zinkfauersit, ein neues Mineral von Felsőbánya. Földt. Közl. 79. 1949. 68—89.
79. Vivianit von Kisbánya. Schweiz. Min. — petr. Mitt. 29. 1949. 510—516.
80. Újabb adatok Rudabánya ásványainak ismeretéhez. Földt. Közl. 80. 1950. 156—167.
81. Ásványtani Közlemények. I. Min. Mitt. I. Földt. Közl. 80. 1950. 277—303.
82. A vivianit transzlacija. Földt. Közl. 81. 1951. 168—170.
83. Ásványtani Közlemények II. Földt. Közl. 81. 1951. 293—297.
84. Néhány ásvány Baia Mare (Nagybánya) és Baia Sprie (Felsőbánya)-ról. — Einige Mineralien von Baia Mare (Nagybánya) und Baia Sprie (Felsőbánya). Ann. hist. nat. Mus. Nat. Hung., Ser. Nov. 2. 1952. 287—294.
85. A kozári azuritelőfordulás a Mecsekhegységben. — Über das Azurit-Vorkommen von Kozár im Mecsek-Gebirge. Földt. Közl. 82. 1952. 262—269.
86. Kristallograph. Untersuchungen an Pyriten aus dem Karpatenbecken. Acta Geol. 1. 1952. 327—339.
87. A hessit kristályrendszere. Földt. Közl. 83. 1953. 386—390. — Kritische Bemerkungen zur Struktur des Hessits. Acta Geol. 2. 1954. 327—333.
88. Proustite és Xantokon Baia Lapusului — Láposbányáról. Ann. hist. nat. Mus. Nation. Hung., Ser. Nov. 3. 1952. 27—31. — Proustite und Xanthokon von Baia Lapusului (Láposbánya), Rumänien. Acta Geol. 2. 1953. 185—190.
89. Eggonit von Felsőbánya (Baia Sprie). — Neues Jahrb. f. Min. 1954. 204—207.
90. Kén Reckről. Földt. Közl. 84. 1954. 221—224. — Über das Vorkommen des gediegen a- und β -Schwefels von Reck im Mátragebirge. Ann. hist. nat. Mus. Nation. Hung. 5. Ser. Nov. 1954. 15—19.
91. Zur Morphologie des Diaphorits. Ann. hist. nat. Mus. Nation. Hung., Ser. Nov. 5. 1954. 21—25.
92. Komló andezitüta. Földt. Közl. 85. 1955. 220—222.
93. Z s i l v n y W.: Ásványtani adatok. Földt. Közl. 85. 1955. 228—231.
94. Der Bentonit von Komló. Acta Geol. 3. 1955. 185—201.
95. Mineralogische Trachtstudien an Pyriten aus dem Velenceer-Gebirge. Ann. hist. nat. Mus. Nation. Hung. 6. Ser. Nov. 1955. 15—19.
96. Kísérlet a mélysgégtől függő típusváltozás megállapítására a bourmonit példáján. Földt. Közl. 86. 1956. 435—440. — Ein Versuch zur Feststellung der Teufenunterschied abhängigen Typenänderung am Beispiel des Bourmonits. Acta Geol., 4. 1957. 469—476.
97. Mauritzit új ásvány Erdőbányéről. Ann. Hist. Nat. Mus. Nation. Hung. 49. (8) 1957. 17—21. — Mauritzit, ein neues Mineral von Erdőbánya (Ungarn). Neues Jahrb. f. Min. 1957. 33—39.
98. A Kárpátvezeték területén hullott meteoritok. Term. Tud. Közl. 88. 1957. 278—280.
99. Gorceixit Felsőbányáról. Földt. Közlöny. 88. 1958. 76—82. — Gorceixit von Felsőbánya. Neues Jahrb. f. Min. 1957. 255—263.
100. Quarzkristalle aus dem Guttingebirge. Acta Min. Petrogr. Szeged, 11. 1958. 43—49.
101. Die Mineralien von Füzérkömlő. Acta Geologica 6. 1959. 173—194.
102. Kristallor. Beobachtungen. Acta Min. Petrogr. Szeged. 13. 1960. 67—72.
103. — F e h é r J.: Kristallmorph. Unters. d. Gipses von Gánt. M. Nemzeti Múz. Term. Tud. Múz. Évkönyve 1961. 53. 7—12.
104. Mineralien von Erdőbánya. Acta Geol. 1962. 7. 315—349.
105. Az Ásvány- és Kőzetjár tudomány munkája. Term. Tud. Közl. 1962. 93. 369—371.
106. Mauritzit ein selbständiges Mineral. Anales Hist. Nat. Mus. Nation. Hung. 54. 1962. 27—30.
107. „Welt der Mineralien und Gesteine“. Neue Ausstellung der Mineralien- und Gesteins ammlug der

- Ungarischen Naturwissenschaftlichen Museums. Ann. Hist. Nat. Mus. Nat. Hung. 53. 1963. 573–576. I. Heft.
 108. Mineralien des Kopaszhegy bei Tállya im Tokajer Gebirge Ann. Hist. Nat. Mus. Nation. Hung. 53. 1963. 11–21.
 109. Aranyosvölgy és Boldogkőváralja ásványai. Ann. Hist. Nat. Mus. Nation. Hung. 56. 1964.
 110. Elaterit von Várpalja von Borpatak (Valea Borcutului, Rumänien) Neues Jahrbuch für Mineralogie 1963. 573–576 és Földt. Közl. 95. 1965.
 111. A sárospataki Királyhegy ásványai. Ann. Hist. Nat. Mus. Nation. Hung. 57. 1965. és Földt. Közlöny 95. 1965.

Megemlékezések és egyéb munkák:

112. Dr. Karl Zimányi. — Centralbl. f. Min. 1942. 34–39.
 113. Waldemar Christopher Brögger. Földt. Közl. 71. 1941. 177–180.
 114. Born Ignác. A Magy. Term. Tud. Társ. Évkönyve 1942-re. 128–131.
 115. Heinrich Klaproth Martin. — A Magy. Term. Tud. Társ. Évkönyve. 1943. 69–70.
 116. René Just Haüy. — A Magy. Term. Tud. Társ. Évkönyve 1943. 71–73.
 117. Paul Groth. — A Magy. Term. Tud. Társ. Évkönyve 1943. 78–81.
 118. Jelentés a Kornfeld Zsigmond jutalom odaítéléséről. — Magy. Tud. Ak. Értesítő 53. 1943. 127–131.
 119. Mauritz — Vendl: Ásványtan ismertetése. — Protestáns Tanügyi Szemle 17. 1943. 70.
 120. Mauritz — Vendl: Ásványtan ismertetése. — Orsz. Középszik. Tanáregyes. Közl. 76. 1942–43. 237–238.
 121. Szabó József. — Term. Tud. Társ. Évkönyve 1944. 85–88.
 122. A magyar földtani és ásványkőzettani irodalom jegyzéke 1940–1947. — Földt. Közl. 77. 1947. 87–108.
 123. Niggli Pál emlékezete. — Földtani Közl. 83. 1953. 180–181.
 124. Zsivny Viktor emlékezete. Földt. Közl. 84. 1954. 178–179.
 125. Megemlékezés Schafarik Ferencről születése 100. évfordulóján. Földt. Közl. 84. 1954. 286–288.
 126. — Majzon László: Zum Gedenken an Ágoston Franz enau aus Anlass der hundersten Wiederkehr seines Geburtstages. Ann. Hist. Nat. Mus. Nation. Hung., Ser. Nov. 7. 1956. 195–199.
 127. Erinnerung an Margareta Herrmann. Annales Hist. Nat. Mus. Nation. Hung. 50. (9) 1938. 7–10.

Népszerűsítő cikkek:

128. A Föld anyagváltozása. Term. Tud. Közl. 1923. 1–4.
 129. Az elemek geokémiai eloszlása. Term. Tud. Közl. 1923. 52–54.
 130. Kristályos belső szerkezete. Technika. 1926. 1–11.
 131. A Laue-diagramm felfedezésének 25. évfordulója. Földt. Ért. 2. 1937. 156–159.
 132. Negyedszázados Laue-diagramm. Búvár. 3. 1937. 901–904.
 133. A folyékony kristályok. Búvár. 4. 1938. 188–192.
 134. Kőbevésett legendák. Búvár. 6. 1940. 29–33.
 135. A kristályos testek újabb kémiaja. Búvár. 6. 1940. 113–118.
 136. Miért ragyog a drágakő? Búvár 7. 236–239.
 137. Kórokozó ásványok. Term. Tud. Közl. 73. 1941. 236–239.
 138. A piskólt. Búvár. 7. 1941. 507.
 139. „Élő” kristályok. Term. Tud. Közl. 73. 1941. 480–481.
 140. Az ásványok színének kutatása. Pótfüzetek a Term. Tud. Közlönyhöz. 74. 1942. 43–44.
 141. Uránásványok fényjelenségei. Pótfüzetek a Term. Tud. Közlönyhöz. 74. 1942. 44–46.
 142. Bygdoy. Búvár. 8. 1942. 177–179.
 143. Színét változtató ásvány. Búvár. 8. 1942. 274–275.
 144. Lumineszcencia-kísérletek. Búvár. 8. 1942. 394–395.
 145. „Nagyapó” Búvár. 8. 1942. 397–398.
 146. A csillámok ipari alkalmazása. Búvár. 9. 1943. 66–67.
 147. Új módszer az ásványok korának meghatározására. Term. Tud. Közl. Pótfüzet 75. 1943. 109–111.
 148. Az aszbeszt és felhasználása. Búvár. 9. 1943. 420–423.
 149. Új kutatási irányok az ásványtanban. Búvár. 10. 1944. 81–84.
 150. Kínai kőfaragó művészet. Búvár. 10. 1944. 261–265.
 151. A magyar nemesopál. Búvár. 10. 1944.
 152. Világító kristályok. Term. Tud. Közl. Pótfüzet, 76. 1944. 138–144.